

Otázka: Vývoj výchovy od pravěku

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): jakty

PRAVĚK

- Výchova pokusem a omylem
- Chlapci a dívky se vychovávali jinak

→ chlapci lovit a chránit

→ dívky udržovat oheň, sbírat plody

- Učení hrou
- Žádné tresty
- Na konci tohoto období (pravěku) přestávají kočovat → přenášení zkušeností z generace na generaci

- Diferenciace rolí - ne všichni dělají totéž, objevují se privilegovaní
- Výchova je spojena s vírou - rituály (zkoušky dospělosti,...)
- **Poprvé se projevuje instituce učitele - šaman**, který přenáší vědomosti a informace vybraným „žákům“.
- Edukační proces - zkoušky (přirozený důsledek → zkusíš → zvládneš nebo nezvládneš)

STAROVĚK

Mezopotámie, Egypt, Čína, Indie

- Dochází k rozdělení obyvatelstva do vrstev podle majetku → tím vznikají rozdíly ve výchově
- Dům tabulek (Mezopotámie) - vzdělávací instituce
- Vynález písma (obrázkové, později písmové)
- Největší váhu ve vzdělávacím procesu bylo náboženství. Až na dalším místě bylo počítání, čtení a psaní
- Způsob vyučování spočíval na drilování a tresty
- Vznikají chrámové (duchovní) školy
- Vojenská a úřednická výchova
- Vzdělávání patřilo pouze mužům

STAROVĚK

Řecko

Sparta - vojenský stát → vyspělé zemědělství, vzdělání - tělesná stránka

Athény - kulturní stát → obchodní stát, rozvinuté řemeslo, vyspělejší vzdělání na více stránek člověka - rozumová složka, umění a estetika

- Ve Spartě se uplatňovala koedukace (vzdělávání obou pohlaví), v Athénách se vzdělávali pouze chlapci
- Víra má velký vliv
- Plnoprávný občan ve Spartě byl ve třiceti letech, v Athénách již ve dvaceti letech
- Kalokaghatia - ideál
- V tomto období probíhá veliký rozvoj filozofie (Sokrates)
- V Athénách se vyučovalo - psaní, počítání, čtení, umění (hra na nástroj, zpěv, tanec), víra a pohybová výchova
- Vojenská výchova v Athénách probíhala pouze dva roky
- **PAIDAGOGOS** - otrok, který doprovázel děti do školy, většinou byl vzdělaný - pomáhal dětem s úkoly,...
- **Sofisté** - soukromí učitelé, **byli svobodní**, filozofovali, učili starší děti - rétoriku, právo, přírodní vědy, dělali výklady
- Sokrates - snaží se zaměřit na objektivní pravdu, odklání se od vesmíru, ale zaměřuje se k člověku

STŘEDOVĚK

- Rozpad Římské říše, **zrovnoprávnění a šíření křesťanství** (313) - **nositelka vzdělání**
- Církevní výchova jen pro muže
- Šlechta poskytovala vzdělání všem, ale mezi způsob a jak dlouho výchova trvala, byl velký rozdíl

Muži → soukromí učitelé

→ posílání na panství

Ženy → zůstávali doma - učili se vyšívát, příst, zpívat, náboženství

- Do 10 let - **základní vzdělání** - náboženství, poslušnost
- V 10 letech byli posílání na jiné panství
- Do 14 let - **pážecí výchova**

Bohatší → **panošové**

Chudší → **zbrojnošové**

- **Sedmero rytířských cností, umění** - náboženství, střelba, jezdeckví, hudba (tanec, hra na nástroj, poezie), plavání, šer, hra dámy
- Po pážecí výchově se vraceli zpět na svá panství (cca ve 21 letech)
- Začala se poskytovat institucionální vzdělání - kláštery
- Klášterní školy, katedrální školy (při biskupství)

- Mnohem později vznikají farní školy
- **Sedmero svobodných umění**
 - **Trivium** - rétorika, dialektika, dramatika
 - **Kvadrivium** - aritmetika, geometrie, astronomie, muzika + náboženství a latina
- Vzniká měšťanská výchova
 - **Náboženství, sedmero svobodných řemesel** (zemědělství, obchod, lov, lodní doprava, zbrojířství, lékařství)
 - Začali vyučovat v mateřském jazyce

Vznikají první univerzity

- První univerzity po Evropě:
 - **r. 1088 Bologna (Itálie)**
 - r. 1150 Sorbona (Paříž)
 - r. 1167 Oxford (Anglie)
 - r. 1175 Modena (Itálie)
 - r. 1209 Cambridge (Anglie)
 - r. 1212 Salamanca (Španělsko)

- Praha ve 14. Století měla 20 tisíc obyvatel, Brno 8 tisíc, ale nízký počet gramotných
- 23. Ledna 1347 papežská bulla umožňuje v Praze zřídit univerzitu, která vzniká **1348** jako **Pražská univerzita**, měla 4 fakulty: artistickou, teologickou, lékařskou a právníkou. Udílí tituly bakaláře, mistra a doktora
- Artistická má charakter přípravný pro další studium, trvá 1,5 až 2 roky
- r. 1366 je založena Karlova kolej - celibát pro 12 mistrů Sedmera svobodných umění (Carolinum)
- V r. 1409 přináší Dekret Kutnohorský volební práva Němců v poměru 3:1, což vyvolalo nevoli např. u Mistra Jana Husa
- Další střeoevropské univerzity po Praze:
 - r. 1364 Krakov (Polsko)
 - r. 1365 Vídeň
 - r. 1367 Pécs (Maďarsko)
 - r. 1386 Heidelberg (Německo)